

MORGENBLADET

Utenriksanalyse: Langt igjen til gjenforent Korea

Sør-Koreas president foreslår en gjenforeningskatt, og blir møtt med raseri i Nord-Korea.

Av Av Stein Tønnesson

Demonstrasjon: Fredsaktivister protesterte mot en planlagt felles militærøvelse med USA mandag denne uken. Foto: Jung Yeon-Je/Scanpix

For å sikre varig fred mellom stormaktene Kina, USA og Japan må Korea-krigen bli avsluttet gjennom en fredsavtale. Krigen i årene 1950–53 pågår fortsatt selv om våpenstillstanden i all hovedsak har holdt i snart 57 år. Målet om nasjonal gjenforening er hellig både i nord og sør.

Selv om Nord- og Sør-Korea fikk hvert sitt medlemskap i FN

i 1991, som ledd i avslutningen av den kalde krigen, tar koreanerne det som en selvfølge at det bare finnes én koreansk nasjon. Siden 1953 har så vel Pyongyang som Seoul fremmet mange forslag om nasjonal gjenforening. Forslagene er gjerne kommet i kjølvannet av alvorlige kriser.

Mange sørkoreanere ble skremt i 1990, da de oppdaget hvor dyr Tysklands gjenforening ble for vesttyskerne. Nordkoreanerne var fattigere enn østtyskerne og vesttyskerne rikere enn sørkoreanerne. Dessuten hadde Nord-Korea en større andel av den koreanske befolkningen enn Øst-Tyskland av den tyske. Sørkoreanerne fryktet at de skulle bli sittende med hele regningen hvis regimet i nord brøt sammen når landsfader Kim Il Sung døde. Sørkoreanerne ønsket seg

heller en gradvis tilnærming.

Det gir noe av bakgrunnen for solskinnspolitikken til tidligere president Kim Dae-jung, som døde i fjor. I juni 2000 dro han til Pyongyang og møtte Kim Il Sung's sønn og etterfølger Kim Jong Il. Sammen avga de en erklæring som siktet mot gradvis nasjonal gjenforening. Samme år kunne Kim Dae-jung motta Nobels fredspris. Sør-Korea ga mye hjelp og foretok betydelige investeringer i Nord-Korea de følgende årene, mens Nord-Korea skaffet seg atomvåpen.

At solskinnspolitikken ikke førte til mer positive endringer i Nord-Korea skuffet tilhengerne av Kim Dae-jung og hans etterfølger, president Roh Moo Hyun. I desember 2007 valgte sørkoreanerne den konservative hauken Lee Myung Bak som president. Han innledet en tøffere linje og ville bare gi hjelp til Nord-Korea hvis atomprogrammet ble avviklet. Slik overtok president Lee den rollen USAs president George W. Bush hadde inntatt tidligere som Pyongyongs hatobjekt nummer én.

Da en nordkoreansk torpedo senket marinefartøyet Cheonan 26. mars i år, slik at 46 sørkoreanske marinesoldater mistet livet, ble det akutt krise mellom de to koreanske statene. Det forsiktige samkvem som var bygd opp under Kim Dae-jung og Roh Moo Hyun, er nå helt avviklet. USA og Sør-Korea gjennomførte i forrige måned en omfattende marineøvelse, der også japanske offiserer deltok som observatører. Denne uken fulgte en militærøvelse på land, og enda en marineøvelse skal følge i september. Kina har protestert, og Nord-Korea har truet med krig. Det har gitt store overskrifter i internasjonal presse, men gjort lite inntrykk i Sør-Korea. Der er folk vant til sterke ord fra nord.

15. august holdt president Lee en lenge forberedt tale i anledning 65-årsdagen for Koreas frigjøring fra japansk koloniherrredømme. Han henvendte seg så vel til sine medborgere i Republikken Korea som til «våre brødre i nord», og senere i talen direkte til «mine 70 millioner landsmenn», det samlede antall innbyggere i nord og syd, for å lansere en ny trepunktsplan for nasjonal gjenforening. Punkt én er avvikling av alle atomprogrammer, punkt to et omfattende økonomisk samarbeid med sikte på å utvikle Nord-Korea økonomisk. Og punkt tre er å bygge et institusjonelt fellesskap av hele den koreanske nasjon med sikte på full nasjonal gjenforening.

«Gjenforeningen kommer til å skje,» forsikret Lee Myung Bak og lanserte så noe nytt: innføring av en gjenforeningsskatt for å kunne finansiere utgiftene. Hensikten er å forberede sørkoreanerne på de enorme utgiftene som vil kreves hvis Nord-Korea skal løftes opp mot Sør-Koreas velstandsnivå.

I en kommentar på forsommeren tolket Korea-forskeren Aidan Foster Carter Nord-Koreas senking av Cheonan som et forsøk på å ramme Lee Myung Bak og undergrave hans autoritet i Sør-Korea. Hvis det var Kim Jong IIs hensikt, lyktes han bare så måtelig.

Klokelig ventet Lee med å beskyldte Nord-Korea for å stå bak til han kunne bevise det.

Talen han holdt sist søndag viste vilje til lederskap selv om skatteforslaget ikke akkurat var populært i sør. Talen skapte nytt raseri i Pyongyang. Det er grunn til å frykte hva Nord-Korea kan finne på for å forstyrre G20-toppmøtet, som Lee Myung Bak skal være vert for i november.

Stein Tønnesson er historiker og forsker ved Institutt for fredsforskning (Prio). stein@prio.no

Publisert 20. august 2010